

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka **15 grošev**.
Stane četrletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Ob korenini.

Celovec je letos proslavil materinski dan na poseben način. Priredili so razstavo pod naslovom „Ali umira naš narod?“. Ob vhodu v njo je videti štorkljo, ki nosi listič z besedami: Brezposelna! Razstava sama kaže predvsem vrsto lepo ilustriranih diagramov ali števil, ki naj ponazorijo velikanski pomen družine in žene-matere za procvit ali razpad narodov. Ta pomen je v rojstvu novega življenja, otroka. Ta za materinski dan nadvse primerna razstava pretrese vsakogar, ki pazno zasleduje, kaj vse govori o usodnih, ja, katastrofalnih posledicah nazadovanja rojstev za narod in državo. Tudi mi se ne moremo odtegniti utisu zanimive razstave, ki ob proslavi žene-matere pomeni slavo — otroku.

Ne samo omenjena razstava, tudi nedavno v Ljubljani iz peresa Fr. Zwitter-ja izšla knjiga o razvoju Slovencev do svetovne vojne govori za nas koroške Slovence besedo, ki odtehta vse ostale pobude za porast in procvit našega narodnega življenja. V Avstriji in nič manj na Koroškem je število rojstev v stalnem nazadovanju. Sicer na Koroškem ni okraja, ki bi v zadnjem desetletju števila rojstev in smrti že izenačil, vendar je mesto Beljak to točko, ki pomeni svoj način življenjskega samoumora, domala doseglo, sledi mu sodnijski okraj Celovec-dežela, nato Celovec-mesto, sodni okraj Borovlje, okraj Wolfsberg, Pliberk, sledijo sodnijski okraji Beljak-dežela, Železna Kapla-Dobrla ves, Rožek, Šmohor, Velikovec, Nemški sodnijski okraji Paternion, St. Leonhard, Gmünd, Feldkirchen in celo Millstadt prednjačijo po številu rojstev pred ostalimi okraji naše dežele. Z ironično besedo je ob tem dejstvu nedavno zapisal koroški nacionalni dnevnik: „In Kärnten zumindest bewährt sich die grössere Fruchtbarkeit der Slawen nicht.“ Knjiga omenjenega Ljubljanačana o razvoju Slovencev do svetovne vojne doda še to, da smo koroški Slovenci v številu nazadovanja rojstev med Slovenci v prvi vrsti.

Ne da se nikakor utajiti, da se je tudi v našem delu dežele razpasla nevarna bolezen, ki razjeda narod v njegovi korenini. Družine s štirimi in petimi otroci postajajo redke posebno med premožnejšimi sloji podeželja. Samo par desetletij še in dospeli bi do takozvanega sistema dveh otrok, ob katerem mora vsako ljudstvo po preteku par stoletij brezpogojno izumreti in dati prostor bolj zdravemu in bolj odpornemu narodu.

Navidez neresnična je trditev čim manj otrok, tem večja brezposelnost, čim manj otrok, tem večji zastoj v gospodarstvu, čim manj otrok, tem manjše narodno premoženje. Preprosti razum bi dajal pravo prej obratni trditvi, da pada z nazadovanjem rojstev število brezposelnih, da tedaj procvita gospodarstvo in se ob manjši potrošnji množi narodno bogastvo. Ni ga veličastnejšega dokaza za neizpodbitnost naravnega zakona družine in naroda, ni ga težjega očitka za poedinčevo sebičnost in samoljubje, kakor je to dejstvo: družina in družinsko gospodarstvo, narod in narodno gospodarstvo morata nujno in brezpogojno propadati, če enemu pogrebu ne sledijo vsaj trije krsti, eni mrtvaški postelji vsaj tri zibelj. Z drugimi besedami: kjer ni otrok, ni konzumentov, kjer ni konzumentov ni proizvodnje, kjer ni proizvodnje, ni dela, kjer ni dela, ni življenja. Otroci so še kot ne-bogljenci konzumenti, odrasli rabijo dom, rabijo zaslužka za jelo in hrano, s svojimi potrebami dajejo zaslužek drugim, ob zaslužku drugih morajo najti in ohraniti delo in zaslužek sami. To je večni tok življenja v družini, v vasi in v vsem narodu.

A bolj kot potom učenih razprav nam je ta velika življenska resnica pojmljiva iz preproste življenske filozofije naših prednikov. Nekoč je veljal na deželi nepisan paragraf, da so otroci sreča v družini. Čim več je bilo v družini otrok, tem večji

je bil nad njo blagoslov. Kdor preiskuje kronike naših družin, naleti na nadvse zanimivo dejstvo, da nista obstojala ta sreča in ta blagoslov samo v tistem zadovoljstvu umirjenih in uravnovešenih ljudi, marveč da sta zadobivala tudi povsem otipljive oblike v tem, da so otroci iz družin, oblagodarjenih z „drobižem“, redno dosegali boljše gospodarske ali stanovske prilike in posedali ugodna mesta maloštevilnih družin bodisi na kmetijah ali v drugih podeželskih poklicih. In to se ni spremenilo do danes, marveč je postalo za pozorno motrečega človeka le še očitnejše in jasnejše. Razlika med prej in sedaj je izključno samo v tem, da je nekoč za to modrost vedelo vse ljudstvo. Mi moderni ljudje smo omamljeni po želji za udobnostjo in uživanjem in prezremo največji kapital, ki ga zamore imeti poedinec ali narod: skromnost, odpornost, požrtvovalnost. Čim skromnejši, tem

srečnejši, čim odpornejši, tem silnejši, čim bolj požrtvovalen, tem manj trpljenja. Rodovi pred nami so zavestno iskali preprostost življenskih prilik, zavestno so iskali zase žrtve in odpovedi, vedoč, da jim je v tem najboljša življenska šola. Mi pa s strastjo iščemo komodnosti in se zavestno umikamo žrtvam in trpljenju. Slepci, ki ne vidimo, da iz svoje slepe ljubezni do življenja življenje uničujemo in da smo pri tem kakor mati, ki svojega otroka iz slepe ljubezni zavodi v breznačajnost in zločin.

Iznova moramo zaverovati vase, v naše družine, v naš narod! Zaverovati moramo v našo življensko odpornost in silo, brez katere je vsaka odpornost od drugod zaman in brezsmiselna. Kajti pred skrbjo, da ostanemo narodni in dobri člani človeške družbe, je skrb, da ohranimo narodu in človeštvu na našem koščku zemlje njun obstoj.

Avstrija in Jugoslavija.

V velikonočni številki beograjske „Samouprave“ je izšel iz peresa g. senatorja Smodeja članek pod naslovom „Podlaga meddržavnih pogodb“. Uvodno izraža senator Smodej v članku željo, naj bi se okrepile medsebojne vezi tudi z državami, s katerimi ima Jugoslavija sicer zveze, a ne prijateljskih odnošajev. Jugoslavija in Avstrija, tako se pravi v članku dalje, sta popolnoma korektni sosedi. Imata trgovinsko pogodbo. Kot temna senca pa se med njima nahaja v prvi vrsti vprašanje slovenske narodne manjšine na Koroškem.

V nadaljnih izvajanjih poudarja g. senator Smodej, da so meddržavne pogodbe le tedaj trdne, trajne in pomembne, če so tudi v sporazumu z javnim mnenjem. Tako se ustvari duhovno razpoloženje v prebivalstvu dveh držav, ki pospešuje prijateljske odnošaje in daje pogodbi pečat varnosti in trajnosti. Predpogoj trajnega in prijateljskega razmerja med Jugoslavijo in Avstrijo je stalna rešitev vprašanja slovenske narodne manjšine na Koroškem. Članek se nato bavi s trenutnim nezadovoljivim manjšinskim položajem in zaključuje, da dosedanje ravnanje s koroškimi Slovenci ne more v Jugoslaviji ustvariti duševnega razpoloženja za pristržno razmerje med Jugoslavijo in Avstrijo, kakoršnega Jugoslovani želijo in kakršno bi bilo v korist obeh držav.

Španija.

Nacionalne čete so se z vso silo vrgle na severno fronto, kjer se jim zoperstavljajo Baski. Četam se je posrečilo prodreti baskiško fronto v dolžini 100 km in zasesti velik del dežele. Baski se umikajo ter se pritožujejo, da jih je madridska vlada pustila na cedilu. Pristanišče Bilbao so izpraznili, civilno ljudstvo so odpeljale angleške in francoske ladje. Na morju pa so baskiška letala z zraka potopila največjo Francovo križarko. Z madridske fronte javljajo poročila, da se vršijo napadi nepretrgano naprej, a ni doslej znatne spremembe v prilogi ali drugi strani.

Krvava Španija. Vsaka meščanska vojna je grozna, španska pa še posebno. V prastarem baskiškem mestu Guernica, ki se nahaja daleč proč od fronte, je ljudstvo po stari navadi pred dobrim tednom praznovalo svoj sejmski dan. Kot v mirnem času so se zbirale gruče bližnjih kmetov in meščanov, trgovale in kramljale. Nenadoma se ko strela z jasnega neba pojavijo na nebu številna letala, bombe začnejo deževati, ljudstvo beži v kleti in na prosto, požari začnejo divjati, vmes pa prasketanje letalskih strojin. Po treh in pol urah je bilo mesto

ena sama razvalina, stotine ljudi ubitih, tisoče ranjenih. Krik ogorčenosti se je dvignil v deželi Baskov. Trdi se, da so nečuvenci zločin zakrivila nemška, v Francovi službi stoječa letala.

Uboga Nemčija. Spor med Vatikanom in Nemčijo dosega svoj višek. Na okrožnico sv. očeta proti preganjanju katoliške Cerkve v Nemčiji odgovarjajo voditelji sedanje Nemčije s poostrenimi ukrepi in podvojenimi očitki proti krščanstvu. Listi priobčujejo protiverske članke in blatijo duhovščino z nizkotnimi sumničenji. Nad 1000 duhovnikov se nahaja v ječah in so obtoženi protinavnih dejanj. Listi grozijo, da bo vlada dovolila prenos protiduhovniških procesov po radiu — potek teh procesov si lahko predstavlja vsak sam — in tako „strgala duhovnikom krinko z obraza“. V protiversko gonjo so vpreženi poleg listov tudi številni govorniki, ki na javnih zborovanjih hujskajo ljudstvo proti Cerkvi in duhovnikom, in še nemške radio-postaje, ki začenjajo poročati o procesih z duhovniki-obtoženci. Ta najnovejša protiverska gonja v Nemčiji ima očiten namen, da sv. stolico prisili h temu, da se odpove — kakor pravijo voditelji sedanje Nemčije — vmešavanju v notranje nemške zadeve. — Uboga Nemčija, kam si zašla?

Hitler zahteva mladino zase. Povodom državnega praznika v Nemčiji je imel Hitler nagovor na nemško mladino, v katerem je poudaril, da si država pridržuje nad mladino vso pravico. „Nova Nemčija ne bo nikomur dala mladine, marveč jo bo vzgajala in učila sama.“ — V drugem govoru se je spet dotaknil razmerja do veroizpovedi in izjavil: Pri graditvi nove Nemčije se morajo vse veroizpovedi brezpogojno pokoriti. Če si bodo skušali pravice zahtevati potom pisem, okrožnic itd., jih bomo s silo prisilili, da se posvetijo samo dušno-pastirskemu delu.

Jugoslavija in Albanija. Italijanski zunanji minister Ciano je bival v albanskem glavnem mestu Tirani. Namen njegovega poseta je bil, da albansko vlado uradno obvesti o sklenjenem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo. Slutijo, da bo po vzgledu Italije sedaj tudi Albanija ponudila Jugoslaviji prijateljstvo. Tako bi bila odstranjena na jugovzhodu zadnja težkoča med tamošnjimi državami in s tem dani vsi predpogoji zdravega bodočega razvoja.

Nemški minister Čehoslovaške, Zajiček, je nedavno govoril na Duňaju o Nemcih, Čehih in Slovaki in med drugim o sudetskih Nemcih povedal tole: Mi sudetski Nemci, ki živimo v novi državi, ljubimo nemški narod ob Donavi in Reni, a mi smo zvesti državljani Čehoslovaške. Iz te svoje zvestobe tirjamo svoje pravice. Ob vseh razočaranjih verujemo v sporazum med narodi. V zadnjih mesecih smo prišli korak naprej. Naša vlada je sklenila, da bo državne dobave poverila tudi Nemcem in Nemce sprejemala v državne službe. Ta sklep ni

malenkosten. Število brezposelnih pada tudi v nemških industrijskih okrajih. Minister je govoril tudi o Podonavju in dejal: „Če nam kdo pravi, da iz razlogov dnevne politike sporazuma med podonavskimi državami ne bo, mu odgovarjamo: Ta načrt sodelovanja se bo izvedel, ker rabijo srednjeevropske države to sodelovanje. Načrt bo izveden, ker verujemo na to srednjo Evropo.“

Prezident Miklas v Budimpešti. Začetkom tega tedna so posetili prezident Miklas, kancler Schuschnigg in drž. tajnik Schmidt Budimpešto, kjer so jim Madžari priredili slovesen sprejem. Min. predsednik je v listih naslovil na avstrijske goste pozdravne besede, v katerih je poudaril skupnost avstrijske in madžarske politike, ki zagotavlja obema državam v Podonavju mesto, ki jima gre po zemeljski legi, gospodarski važnosti in zgodovini. Ob prihodu avstrijskih državnikov v prestolico je bilo vse mesto praznično okrašeno, na ulicah pa se je drenjalo na stotisoče ljudstva, ki je viharno pozdravljalo voditelje države-sosede.

Francija in Avstrija. Francoski zunanji minister je nedavno pohvalil dunajsko vlado, ki hoče braniti neodvisno Avstrijo do skrajnih meja. S priznanjem je omenil kanclerja Schuschnigga, ki hoče splošen mir v Evropi, kar dokazuje njegova pripravljenost, da sodeluje s sosednimi državami v Podonavju. Minister je še dostavil, da ne veruje v trajnost zveze med Rimom in Berlinom in da bosta Anglija in Francija skupno izjavili, da hočeta ohraniti dosedanje stanje v Podonavju.

So silni v svetu, katerim Avstrija ne dopade, tako se je izjavil kardinal Sibilja o Avstriji. „Avstrija ima izbornega katoliškega prezidenta, ki je svetel vzgled za ves svet. Ima idealnega, dobromislečega katoliškega kanclerja in ob njegovi strani vlado, ki hoče služiti istim ciljem in vzorom. Avstrija ima v javnem življenju mnogo katoliških mož in žen, ki delujejo samo po svojem prepričanju. Avstrija je dežela, na katero morajo zreti vsi kristjani. Druge dežele so večje, bogatejše, močnejše — a nobena ni tako katoliška v svojem ljudstvu, v svojih postavah in v svojem vodstvu. Avstrija ne sme živeti v miru in brezskrbnosti. Vem, da so mogočnejši na svetu, katerim Avstrija ne ugaja, ki hočejo državo preurediti po svojem. Govorijo in se pogajajo, delajo in rovarijo, ne štedijo z denarjem — državo hočejo notranje spremeniti.“ Kardinal je zaključil svoje besede z opominom: „Varujte se v Avstriji prijateljev, ki niso prijatelji! Kdor je resničen prijatelj Avstrije, jo hoče, kakoršna je!“

Ostalo v par besedah. Sv. oče se je podal v polletno bivališče Castell Candolfo. Njegovo zdravstveno stanje je ugodno. — 28. aprila je praznoval v Jugoslaviji knez-namestnik Pavel svoj 45. rojstni dan in bil deležen iskrenih častitk iz vseh delov države. — Nacionalne čete generala Franca v Španiji se borijo za baskiško obmorsko mesto Bilbao in ga bodo bržkone kmalo zasedle. Franco je uvedel za vojake fašistični pozdrav. — Za državni praznik so rajhovski listi pozvali Avstrijce, naj izobesijo kljukaste zastave. Odziva ni bilo posebnega. — Sudetski Nemci pod Henleinom so objavili svoje zahteve napram čehoslovaški vladi. V njih tirjajo obsežno avtonomijo. — Nemčija in Italija sta baje sklenili vojaško zvezo. Po nepotrjenih poročilih sta si razdelili območja v Evropi. Tudi sta pripravljene, da odpokličeta španske prostovoljce v domovino. — Poljaki in Rumuni se zbli-

žujejo, kar pa nikakor ni povšeči sovjetom, ki skušajo prijateljstvo preprečiti. — Čehoslovaški min. predsednik Hodža je nedavno izjavil, da čehoslovaško prijateljstvo z Rusijo nima nikakega vpliva na notranjo obliko čehoslovaške države. V okvirju podonavskega sporazuma je Čehoslovaška pripravljena za sodelovanje z Nemčijo. — Belgijski min. predsednik Zeeland nadaljuje s pripravami svetovne gospodarske konference. Posestil bo glavna mesta velikih držav. — Koncem maja se vrši v Moskvi sodnijska obravnava proti bivšemu sovjetskemu mogočniku Jagodi, kateremu očitajo ogromne poneverbe in goljufige. — Na evropskih borzah se množijo polomi, tako na praški, londonski in pariški borzi. V ozadju so špekulacije borzijancev. Škode so ogromne. — V nekaterih severnoameriških državah so reke prestopile bregove in poplavile nižine.

Doklade na zemljiški davek.

Že precez časa se govori o višini zemljiškega davka in o z njim zvezanih dokladah. Po tem davku in dokladah je kmetijstvo, četudi so bremenjena v zadnjem letu nekoliko padla, v primeri s položajem pred 10 leti izredno hudo obremenjeno. V milijonih šilingov znaša iz doklad izhajajoča davčna obremenitev avstrijskih dežel sledeče številke:

	1927	1934	1935
Nižja Avstrija	17,2	24,2	23,2
Gornja Avstrija	5,1	9,1	9,1
Solnograška	1,0	2,1	2,2
Štajerska	6,1	10,5	10,4
Koroška	1,6	3,2	3,0
Tirolska	1,8	3,0	3,1
Predarlška	1,7	1,7	1,8
Gradiščanska	1,3	2,9	2,9

Odkar so zemljiški davek prevzale dežele, je razlika v bremenih davkoplačevalcev očitna in jo ponazorujejo sledeče številke (v groših za krono čistega katastralnega donosa):

	1927	1934	1935
Nižja Avstrija	51	72	69
Gornja Avstrija	24	42	42
Solnograška	37	71	77
Štajerska	50	87	86
Koroška	31	61	57
Tirolska	75	123	127
Predarlška	153	157	166
Gradiščanska	22	52	52

To so številke, ki nujno tirjajo davčno reformo v korenini. V letu 1923 izvedena reforma, po kateri je zemlja obdavčena v različnih višinah, odgovarjajočih njeni kultiviranosti, se vsekakor ni obveljavila. Kot znano, velja odtlej za gozd 40kratni, za vrtove 30kratni, ter za njive in travnike 20kratni čisti katastralni donos kot izračunovalna osnova. Navedena razdelitev bremena na posamezne vrste kultivirane zemlje pomeni po sebi neupravičeno višje obdavčenje gozdov, ne glede na to, da razdelitev vobče nikakor ne odgovarja več resničnemu gospodarskemu donosu v kmetijstvu.

Reforma zemljiškega davka je nujna, četudi nikakor ni edino sredstvo za rešitev ogroženih kmetij. Država nikakor ne sme dalje trpeti napake, kakoršna je storila svoječasno s takozvano najemniško zaščito, katera je hišne lastnike pritirala

domala do roba propasti. Previsoka in tudi neupravičeno razdeljena davčna obremenitev kmetijstva bi sicer znala kmetijstvo uničiti. K. A.

Sklepi

z gospodarskega zborovanja v Šmihelu pri Pliberku.

Šmihelskega gospodarskega zborovanja na zadnjo nedeljo v aprilu se je udeležilo nad 200 gospodarjev spodnje Podjune. Govornikom, mil. kanoniku m. sgr. V. Podgorcu, živinozdravniku dr. Sienčniku in posestniku g. Antonu Grilu, se je ob stvarnih izvajanjih o gospodarskem položaju in potrebah našega kmetijstva posrečilo, da je zborovanje, prirejeno po Slovenski prosvetni zvezi, izzvenelo v vzorno složnost naših kmetijskih vrst. Gospodarske potrebe slovenskega kmetijstva so zborovalci zajeli v posebni resoluciji, katera je bila izročena pristojnim krogom v deželi in državi in jo v naslednjem podajamo:

1. Kmečko prebivalstvo slovenskega dela dežele trpi z ostalimi kmeti dežele vred težko silo. Na Koroškem je več prisilnih uprav kmetijskih posestev, kakor v vseh drugih deželah skupaj. Temu žalostnemu pojavu nikakor ni krivo pomanjkanje naravne sposobnosti ljudstva, marveč v največji meri težke gospodarske prilike.

2. Prvi vzrok težkega položaja je v preobremenitvi kmetijstva po javnih bremenih. Trajno nevzdržno je, da mora kriti potrebe dežele in občin izključno samo zemlja.

3. Velik vzrok silne stiske je v stanovanjski zaščiti. Pred stanovanjsko zaščito je bil davčni donos hišnih posestnikov v mestih za državo najvišji dohodek. V obliki blagovno-prometnega davka je moralo del izpadlega mestnega davka prevzeti kmetijstvo. Kmetje želijo zato, da se stanovanjska zaščita odpravi in mora pritegniti h kritju javnih potreb, kot je to pravično.

4. Na peščenih tleh, koder bivajo Slovenci, se že od nekdanj prideluje krompir v velikih množinah. V predvojnem času se je izvažal v Italijo in Trst. Danes izvoz ni več mogoč, zato je obžalovati, da se dež. zvezi kmet. zadrug ni posrečilo ustanoviti v Dobri vasi in Pliberku zadrugne tovarne za žganje krompirja.

5. Splošno obubožanje podjunskega kmetijstva je vzrok, da so postala navidez nizka socialna bremena neznošna. Kmetijsko delavstvo, ki bi sicer našlo zaposlitev doma, mora iskati kruha drugod. Žalosten in hkrati opasen je pojav številnega odseljevanja kmetijskih delavcev v Nemčijo, kot je to opaziti v zadnjem času.

6. Vsled šolstva, vodenega v nedomačem, tujem duhu, se ljudstvo ne more več posluževati gospodarskih časnikov, odtod velika gospodarska zaostalost tega ozemlja, ki ni več kos rastočim datjavam.

7. Socialna bremena v današnji obliki množijo v izredni meri brezposelnost. Zato bi bilo treba dodatno najemanje kmetijskih delavcev proglasiti za zavarovanja pristvo, če država ali dežela zavarovanjskih stroškov ne bi mogli nositi. Na ta način bi našli kmetijski brezposelniki v velikem številu spet kruha in dela.

PODLISTEK

Benjamin Disraeli:

Vstaja Škenderbegova.

(27. nadaljevanje.)

„Nicej,“ je rekel Škender, toda knez je že stopil v gozd in se ni ozrl.

„Dragi Nicej,“ je rekel Škender vnovič; knez se je obotavljal.

„Ne ločiva se tako,“ je rekel Škender. „Iduna je zelo nesrečna. Naročila mi je, da ti povem, da je vse pozabljeno.“

„Bog jo živi in Bog poživi tudi tebe!“ je odvrnil Nicej. „Prosim te, pušči me, da odidem.“

„Ne, dragi Nicej. Ali nisva prijatelja?“

„Najboljša in najzvestejša, Škender. Predno jutri napoči dan, pridem k tebi v tabor in se snidem s teboj v tvojem šotoru. Za sedaj bi pa bil rad sam.“

„Dragi Nicej, še eno besedo. Omenil si nekaj, o čemur bi želel, da bi tega ne bil storil, in prerokoval si nekaj, kar se nikdar ne more zgoditi. Jaz nisem rojen za toliko srečo. Epir je moja nevesta, dragi Nicej. In kakor gotovo je živ Bog v nebesih,

prijatelj, najslavesnejše ti prisegam, v tej stvari mi ni bilo za drugega kakor za tvojo čast.“

„Vem, moj dragi prijatelj, vem,“ je odvrnil Nicej. „Predobro občutim tvojo prednost, ki je občudovanja vredna. Nobene besede več, nobene besede več. Ona je dostojna žena za junaka, in ti si junak!“

XX.

Po boju pri mostu je hitel Škender naravnost proti Kroji. Med potoma je vedno povpraševal po Niceju in Iduni, vendar brez uspeha, in radi nepovoljnih odgovorov, ki jih je dobil, se je tolažil z mislijo, da sta šla po drugi poti, in bil je prepričan, da morata biti sedaj popolnoma na varnem. Sel iz Kroje, ki je donesel Hunijadu sporočilo o begu njegove hčere, ga je prosil tudi pomoči proti pretečemu navalu Turkov v Epir, in Hunijad se je iz osebne hvaležnosti, kakor tudi vsled javne dolžnosti osebno odzval pozivu na čelu dvajset tisoč konjenikov s sulicami.

Hunijad in Škender sta se natihem veselila, da bosta mogla pomiriti drug drugega glede Idune. Epirski vojvoda se je veselil, misleč, da sta se njegova bivša spremljevalca napolnila naravnost proti Transsilvaniji; ogrski poveljnik pa se je udajal radostnemu upanju, da bo prva oseba, ki jo

objame v Kroji, njegov toliko časa izgubljeni otrok. Ko sta se pa sešla in nobeden izmed njiju ni mogel dati drugemu nikakoršnega pojasnila v tej zadevi, se ju je polotila velika žalost. Vendar so jima dali dogodki malo priložnosti in časa vdajati se žalosti in skrbi. Ravno istega dne, ko je Hunijad s svojimi konjeniki dospel v Krojo, je prekoračila gore turška vojska pod poveljstvom princa Mohameda in se utaborila na rodovitni ravnini pri Kalisti.

Ker se stal Škender vsled pomoči Hunijada in sosednih knezov ter vsled rodoljubne požrtvovalnosti svojih rojakov v trenutku na čelu vojske, kakoršne turški princ ni mogel pričakovati, je sklenil, da nemudoma odrine proti Turkom, jih napade in v redni bitki odloči usodo Grške.

V noči pred prihodom Idune k slovitemu studentu je nastopila krščanska vojska svoje prostore nekoliko milj daleč od Turkov. Turki so hoteli odlašati boj do mlaja, ki je imel biti ravno v naslednji noči. In zgodilo se je, da se je omenjenega večera Škender spomnil obljube, ki jo je dal turškemu princu v serajevskem vrtu v Adrijanopliju, in ker je poznal praznoverni značaj Mohameda in je bil prepričan, da gotovo pride na določeni kraj, zato je sklenil tudi iti k studentu pri Kalisti.

DOMAČE NOVICE

Nekaj za materinski dan.

Ko obhajamo materinski dan, se spominjamo tudi govorce, ki smo jo sprejeli od očeta in matere. Zato je dobro, da posvetimo ob tej priliki par besedi materinščini.

Jezik, katerega smo sprejeli od starišev, nam je in nam mora biti nekaj svetega. Kdor se samovoljno izneveri materni govoric, trpi veliko škodo na svojem značaju, trpi pravno škodo. Kajti materina govornica ni kakor obleka, ki jo lahko poljubno menjamo, ni kakor denar v kupčiji, marveč je mnogo več. Dr. Krek je dejal: „Jezik, pravijo, je samo občevalno sredstvo. In vendar vejo, da je zvezan z mojim srcem, zvezan z vsakim dihajem, z najlepšimi spomini mojega življenja. V tem jeziku sem prvič pozdravil svojo mater, zvezan je s trenutki veselimi in žalostnimi mojega življenja. Ni torej mrtvo sredstvo kakor denar v kupčiji!“

In kako je slavil materno govornico svetniški škof Slomšek! Mar se je on motil? Mar ni tako mislil in je njegove besede drugače razumeti? Ni se motil in krivico bi mu delali, če bi trdili, da moramo njegove besede drugače razumeti. Govoril je: „Kdor svoj materni jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je podoben zmedenemu pijancu, ki zlato v prah potepta in ne ve, koliko škodo si dela. Slovenski starši, ki slovensko znajo, pa svojih otrok slovenskega jezika ne učijo, so nevhvaležni hišniki, ki svojim otrokom zapravljajo drago domačo reč, slovenski jezik, ki so ga jim dali njihovi dedi. Materni jezik je velika dota, ki smo jo sprejeli od svojih starišev. Dolžni smo ga skrbno ohraniti, lepšati in svojim mlajšim zapustiti.“

O ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem prvič svojo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznavati, v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil! **Tebe hočem kakor najdražji spomin svojih rajnih starišev hvaležno spoštovati, te ohraniti, za čast in lepoto po pameti, kolikor premorem, skrbeti, v slovenskem jeziku svoje ljube brate in sestre Slovence najraje učiti in želim kot hvaležni sin svoje ljube matere, da kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi poslednja slovenska bo.“**

Dve leti pred svojo smrtjo je govoril škof Slomšek še druge lepe besede v materinščini: „Naš slovenski jezik je božji dar, nam Slovence izročil ne zato, da bi ga zanemarjali, po nemarnosti celo izgubili in sebe s svojim narodom ponemčili, Lahi ali pa Madžari postali. Božja volja je, naj bi svoj materni jezik čedili, lepo obogatili; naj bi tudi Slovenci v olikanem jeziku božja dela veselo premišljevali in čedalje lepše in lepše v svojem, nam od Boga danem jeziku hvalili tolikanj dobrega Gospoda, ki je dober in katerega usmiljenje je večno.“

Krščanska slovenska mati! Tvoja dolžnost je, da svoje otroke naučiš slovenskega jezika! In nauči jih tudi ta jezik ljubiti, spoštovati in mu zvestobo ohraniti! —i.

Še nekaj o „weltšprahi“. Sprejeli smo sledeči dopis: Svoječasne vrstice v našem listu proti posmehljivim besedam o naši govoric so vzbudile obilo navdušenje. Tako je prav, proti naši govoric ne dovoljujemo nobenega očitka in sami se bomo odslej še bolj trudili, da bo naša beseda čim bolj čista in domača. Sedaj pa nekaj o drugi „weltšprahi“, ki jo širijo naši neprijatelji in je vsega pomilovanja vreden pojav v vrstah naših nezavednih bratov in sester. V naši pretežno nezavedni vasi tik Celovca govorijo mnogi ljudje jezik, ki je menda na svetu najsovojevrstnejši. Tale prizorček se je nedavno nudil mojem očem: Oče in mali sinko, ki še trga hlače na šolskih klopih, sta se sešla pri dedu. „Gib di hand grosateju,“ pozove oče sinka. Sinko stori, kar mu je ukazal oče, a njegova pozornost je kmalu pri mački, ki došleca radovedno opazuje. „Atej, tu grajfen munija,“ zakliče razigrani otrok. Dedek z vidno nevoljo posluša pogovor v čudni mešanici, pa ponudi vnučku kos kruha, da bi ga pridobil zase. Oče nato sinku: „Boš pa Bitte naredov!“ Ob slovesu poučuje nadebudni oče sina: „Adolf, gib buseja grosateju.“ „Grosatej,“ nikakor zadavljen nad lepim svojim imenom, seže sinu in vnučku v roke in se žalosten obrne v stran. — Sličnih prizorčkov iz vrst naših nezavednih bi lahko našli poljubno in je navedeni med bolj nedolžnimi, četudi mora vsakogar, ki ve ceniti materno govornico in dolžnost njenega spoštovanja,

zaboleti v srce. To so sadovi ponemčevanja. In trpkost je pri tem to, da so ponemčevalci redno tudi med posmehovalci govornice, katero ustvarjajo.

Bilo srečno! Dne 25. aprila sta se v cerkvi Marijinega Oznanenja v Ljubljani poročila g. Ogorevc Miha, orožniški podnarednik iz Jugoslavije, in g. Marija Velikogne, pd. Polančeva z Hodnine pri Št. Jakobu v Rožu.

Iz Jugoslavije. (Beograd.) Smo djali mi v koroški koloniji, da se vam spet enkrat oglasimo. Nedavno smo oženili našega rojaka Janka Janežiča, trgovca, rodod iz znane Lucmanove družine na Rutah pri Podgorjah. Za nevesto si je izbral gospodično Arambašičevo, hčerko uglednega tovarnarja iz Čukarice. Naj mu še s tega mesta voščimo obilo sreče. — Pri naših družabnih sestankih igra slovenska pesem menda največjo vlogo. Posebno slovenska koroška pesem je, ki nas tesno povezuje in vedno spet vodi v mislih v našo domovino. Ob zvokih njene melodije smo vedno med vami. — Vsak petek težko pričakujemo „Koroškega Slovence“, ki nas s svojimi novicami istotako vodi v domačijo. — Sicer pa nas živahno vrvenje in življenje Beograda močno zajame. Da bi videli, kako je bilo v minulih tednih povodom sprejemov številnih inozemskih državljanov naše mesto živo in veselo! Bil je tedaj res višek politične sezije. —ko.

Kühnsdorf—Sinča ves. Kaj bo, kaj bo, tako tarnajo in se vprašujejo letos kmetje, ko ogledujejo redke rži in pšenice po svojih njivah. Par posestnikov v Šmarkežu, na Jezernici, v Bukovju in celo po Škocijanu je moralo rži podorati, sejati jarco ali ječmen, da se pridela vsaj nekaj krušnega žita. Sinča ves in Dobrla ves nista na boljšem. Je res mučeniška žrtev biti dandanes gospodar in kmet, ko že tretje leto pravi, da ne bo kruha. Naši dušni pastirji nam pravijo: Delajmo, molimo, zaupajmo! Vse bo minulo in se dalo prenesti. Bo že tako prav. Saj nekdanj tudi ni bilo boljše. Samo več zadovoljnosti je bilo med našim ljudstvom.

Poggersdorf—Pokrče. Letos je pri nas nesrečno leto. Radi bi kaj veselega poročali, a imamo same nezgode. Petič v enem mescu je prišla smrt, spet po nesreči, po nekega moškega. Tokratna žrtev je bil delavec Aleks Wölbitsch v Streglah, ki je bil delavec v tovarni na Mostiču. Soboto 4. aprila je ponoči na povratku domov zgrešil pot, padel v prekop blizu tamošnje elektrarne ter utonil. Osem dni pozneje so našli njegovo truplo v vodi. To je letos že tretji, ki je pri nas utonil, in peti, ki je umrl po nesreči. Pokopan je bil v Mostiču. Pokrški cerkveni zbor mu je ob veliki udeležbi zapel ganljive nagrobnice. Zapušča osem otrok, ki so že vsi odrasli in razen dveh oženjeni. R. I. P.

Bärental—Zavrh. Pri nas namerava letos Sildmarka zidati lastno šolo. Neki Nемеc je v pogovoru o njej napovedal, da bo slovenski jezik kmalu izginil na Koroškem. Dunajski list „Reichspost“ pa piše, kakor posnemamo iz našega glasila: Nemci! Učite se slovanskih jezikov, kajti Slovanov je trikrat več kakor Nemcev in ozemlje Slovanov je štiridesetkrat večje od Evrope! Starši, tako piše ugleden nemški list in tako govorijo trezni Nemci! Pri nas pa vlada v tem pogledu še tolika zanikanost in malomarnost. Danes smemo reči, da zapira, kdor onemogoča slovenskim otrokom znanje slovenskega jezika, naši mladini pot v svet.

Goretschach—Gorenče. (Zgodovinska najdba.) Ko so orali, so našli ob cesti blizu Šmiklavža v njivi staro kamenito ploščo iz zelo trdega belega kamna. Ploščica je težka, nad meter dolga, domala meter široka in 30 cm debela. V sredi ima ploščica izdolbino v obliki pravilnega štirikotnika. V izdolbini je bil štirioglat obrezan kamen. Zakaj so rabili take kamenite ploščice, bodo vedeli povedati starinoslovci. Ker je vodila tod mimo že stara rimska cesta, je zelo verjetno, da izvira ploščica iz rimskih časov. Torej je ležala par tisoč let v zemlji. Vzrok, da so jo odkrili ravno sedaj, je v tem, ker so letos bolj globoko orali. Napisov ploščica nima in tudi kakih dragocenosti ali kaj podobnega v njej niso našli. Morda bi si jo naš slavnj zgodovinar-duhovnik iz Roža o priliki ogledal in kaj več povedal o njej.

Schiefling—Škofiče. († Jakelnov oče.) Umrl je mož, kje tak je še med nami? Tudi Jakelnovega očeta že krije hladna zemlja. V sedemdesetem letu starosti so zaspali svoj večni sen. Bili so vedno v dobrem in lepem svetel vzgled drugim. Več let so skrbno in požrtvovalno vršili službo cerkvenega ključarja in vneto sodelovali v domačem izobraževalnem društvu, kateremu so bili tudi soustanovitelj. V petek 16. aprila smo jih ob veliki udeležbi žalujočih položili k večnemu počitku. V zadnje slovo pa so jim zapeli domači društveni pevci na domu in grobu. Naj blagi oče v miru počivajo!

Zadnja pot Ferdinanda Kraiger-ja. Dne 23. t. m. smo spremljali ob ogromni udeležbi k počitku gospodarja Žlokarjevega posestva, dolgoletnega globaškega župana, zaslužnega bivšega dež. poslanca in bivšega predsednika političnega in gospodarskega društva. Tako veličastnega pogreba sedanjim štebenski rod še ni videl. Rajni je bil po vsej deželi znan, zato so prihitali na njegov pogreb iz vseh krajev, da mu izkažejo zadnjo čast in molijo za pokoj njegove duše. Došlo je devet duhovnikov, med njimi rajnega nečak sveški župnik preč. Ruprecht, okrajno glavarstvo je bilo zastopano po g. dr. Nedvedu, navzoči so bili še g. dr. Petek, g. šolski nadzornik Možnik iz Jugoslavije in še vrsta odličnih pogrebcev. Iz Šmihela je došla gasilska godba, navzoča je bila domača požarna bramba, šolarji z učiteljskim zborom. Šmihelski moški zbor je pel žalostinke ob domu in grobu ter med sv. mašo, katero je daroval župnik Ruprecht. Kondukt in pogrebne obrede je vodil domači g. dekan Kindlman, ki je imel prvi nagrobni in poslovljni govor. V njem je slikal rajnega kot slovenskega rodoljuba, vzornega katoličana in odličnega gospodarja. Orisal je njegovo trpljenje, ki ga je spremljalo skozi vse življenje. Rajni je imel izredno srečo, da ga je teden dni pred smrtjo obiskal prevz. pomožni škof dr. Rohrachner, ki je bolnika ljubeznjivo nagovoril, tolažil in mu podelil škofovski blagoslov. Nekaj ur pred smrtjo so mu podajali neko jed, a je pomisljivo z nasmehom izgovoril besede: „Tam na drugem svetu me čaka bolj odlična jed!“ Na rajnem se je uresničeval pregovor: Kogar Bog ljubi, ga obiskuje s križem. G. dekan je v poslovljnim govoru še poudarjal, da je izgubil z rajnim odličnega farana in prijatelja, ki se je vsikdar potegoval za čast in ugled slovenskih duhovnikov. Drugi nagrobni govor je imel g. župnik Poljanec, ki je v navdušenih besedah proslavljal rajnega kot odločnega, a vedno zmernega borca za pravice koroških Slovencev v dež. zboru, kjer sta skozi tri leta skupno zastopala svoje ljudstvo. Mnogo zaslug si je pokojnik stekel v družbi tudi že rajnega poslanca Grafenauerja, Rad je pomagal, kjer je le mogel. — Mi vsi, ki smo pokojnega poznali, ga bomo ohranili v najboljšem spominu. Ženi in sorodnikom naše najiskrenejše sožalje, rajnemu pa večni mir! k.

Drobiž. „Alpenverein-u“ je bila njegova pritožba, ki jo je vložil proti zgradbi žične vzpenjače pod Visokim Klekom, zavrtnjena. — Dež. glavarstvo bo tudi letos sprejemalo drva za davke. Podrobnosti so razvidne na občinskih tablah. — Opekar na grofa Rosenberga v Grabštanju spet obratuje. Na Hitlerjev rojstni dan so grabštanjski orožniki nabrali nad 30 kljukastih zastav. Pred Kultererjevo trgovino pa so hitlerjanci ob 8. uri zvečer žgali kres. — Z 26. aprilom so takozvane zlate klavzule na pogodbah, ki jih avstrijski pogodbeniki sklenejo, neveljavne. — Na povratku v Nemčijo se je mudil v Beljaku minister Goering. — Celovški župan kom. svet. Wolf je bil odlikovan z oficirskim redom za zasluge. — Rožeški most je zaprt do 8. majnika. — Pri Dunaju je bila minul teden v svojem avtu umorjena s strelj hčerka paragvajskega poslanika na Dunaju. Zločinci so trije mladi postopači, ki so nato stali pred prekim sodom. — Na progi med Lipo in Vrbo je začel nenadno greti natrpano poln voz na bencinski pogon. Potniki niso utrpeli nikake škode. — Pri pd. Ploderju v Rinkolah je začelo greti v gosp. poslopju. Škoda je občutna. Požar so povzročili najbrže otroci.

St. Thomas bei Klagenfurt—Št. Tomaž pri Celovcu. Zadnja nedeljo v aprilu se je vršil v posojilničnih prostorih občni zbor „Edinosti“ s petjem mešanega zbora iz Pokrč, tamburanjem celovške „Bisernice“, govorom zvezinega zastopnika in volitvami. Udeležba kakor potek zbora sta bila prav povoljna in iz njih kakor tudi iz izvajanj vrlega g. Šturma Andreja je sklepati, da „Edinost“ kmalu spet pokaže nekdanjo svojo visoko formo in se razvije v trdnjavo zvestobe do Boga, naroda in države.

Eisenkappel—Železna Kapla. Na binkoštni ponedeljek po drugi sv. maši priredi prosvetno društvo svoj občni zbor, ki bo združen z materinsko proslavo. Vsi, ki kljub težki borbi za kruh še najdejo pogleda navzgor k življenjskim vzorom, iskreno vabljeni v župnijsko dvorano.

Fürnitz—Brnca. V nedeljo 9. t. m. priredi „Dobrač“ ob pol 3. uri pop. pri Prangarju v Zmoticah materinsko proslavo z deklamacijami, govorom, petjem dekliskega zbora in več igrami. Matere in vsi, ki mamice spoštujejo, prisrčno vabljeni!

NAŠA PROSVETA

Mati.

Velikih ljudi se svet spominja in njihovemu spominu posveča dneve. V maju je dan mater, dan veselja, priznanja in tudi opomina za matere.

Mater se Bog poslužuje, da ohrani človeški rod. Mati je poklicana, da z vedno novimi rodovi prenavlja svet. To je nadvse velika, veličastna naloga. Na stotine je potreb in tisoče ran, ki zahtevajo mehke, skrbeče roke in dobrega srca. Otroka roditi, ga dobro vzgojiti, to se pravi dati mu vse, kar mati dobrega in lepega ve. S tem polaga temelje bodoči sreči mladega nebogljence. Vsak izmed nas ima svojo mater in vsak ji dolguje neizmerno zahvalo. — Mati je žrtev na oltarju družine. Po svoji ljubezni družino. Lep je venec, ves zelen. Še lepši je, če so vmes vpletene pisane rože. Tak svež, zelen, živ venec je družinsko življenje. Vsak dan zase je zelen listič, ki se koncem leta zaokroži v venec dela in trpljenja v čast božjo in blagor družine. Pisani cvetovi v vencu so veseli družinski dnevi, ki nepričakovano vzcveto ob srečnih urah. Materinski dan je naprimer velekrasna rudeča vrtnica v vencu.

Z mučeniškim srcem, tihe in skromne hodijo med nami plemenite matere. Ko jih med nami ni več močnih žena, se šele zavemo, kako veliko bitje smo izgubili, kako krasna luč je ugasnila. Tiha, vzorna mati gleda življenje v pravi luči. Treba je bližnjemu pomagati z nauki in dejanji. Tako uči vzorna mati otroke, tako živi sama. Vzglede so, ki delajo mater tako veliko in silno. Zgodaj že privadi mati mlada srca na majhne žrtve in odpovedi, zgodaj že jih uči veliko živlensko modrost ljubezni in izpolnjevanja dolžnosti do Boga in bližnjega. Zvesto srce in delovna roka, to je materina dota njenim otrokom, katere ne odtehtajo vsi milijoni sveta.

Cilj človekov je, da se izklesje v lep in plemenit značaj. A značaj ni nikak glavni dobiček v loteriji, ni odlično ime od rojstva, marveč plod resne samovzgoje, trde borbe, vztrajnega duševnega napora. Ta boj mora človek dobojevati sam, mati njegova pa mu je lahko v tem boju velika pomočnica in tovarišica.

Spomladi gre kmet na polje in zre po tihih brazdah, kakor da bi vpraševal: Njiva, kaj mi boš dala letos? — Njiva pa odgovarja: Povej najprej, kaj mi boš dal ti? Tako stoji fant ali dekle pred skrivnostnimi vrati življenja in vprašuje: Življenje, kaj mi boš dalo? Življenje pa odgovarja: Na tem je, kaj mi boš dal ti! Kolikor delaš, dobiš, kolikor seješ, boš žel! — Vzorna mati uči otroke, da porabijo zlati čas kar najbolje, da delajo z veseljem, znajo trpeti in potrpeti ter živeti značajno življenje.

Hiša in družina, ognjišče in otrok, to so mamina lastnina, njen neoporekljiv delokrog. Mati je vzgojiteljica in učiteljica svojih otrok. Stvarnik je podaril izredne zmožnosti, da zamore iz mehkega voska otroške npravi ustvariti prve oblike. Podaril ji je zmožnosti, da lahko bere najtajnejša čustva otroške duše iz otrokovih oči. Dal ji je spretnost potrpežljive in vendar krepke, nežne in vendar učinkovite graje, tako da otrok ne izgubi tudi ne ob trdih besedah ljubezni in zaupanja do matere. V materinem srcu je vžgal ogenj usmiljenja, ko pritisne izgubljenega sina na srce, mu odpušča in ga poljublja s pravim poljubom na ustna. V dušo ji je vsadil močno ljubezen, ki pozablja nase in je res plemenita in svečeniška. Tako pretvarja Stvarnikova dobrotljivost mater v najvzornejšo vzgojiteljico in učiteljico.

Kje je zadnja skrivnost matere sile in zmožnosti? Mati živi iz vere in po veri. Vera je studenec njenih sil in zmožnosti. To je njena najdragocenejša dota, katero za materjo podedujejo otroci. Vzorna mati je resnična svečenica domačega kroga.

Naš rod hočemo imeti zdrav, močan, odporen. To zamore ustvariti samo volja močnih, pravih, celih mater!
Mati Rožanka.

Pismo iz tujine. Draga mati! Ko me je sprejela tuja angleška zemlja in si služim skromni kruhek daleč proč od tebe, naj se te spomnim ob tvojem dnevu. Najtežje, mati, mi je bilo v prvih dneh, ko so mi ob mraku moje misli redno uhajale nazaj domov in jih niti molitev ni mogla odvrniti. Tedaj

sem prejkotala v nepoznani boli dolge noči in si zaželela samo enega: domov! Tvoje pisemce, ki sem ga pred dnevi sprejela, mi je bilo v največjo radost in v nedrjih skrivam ta najdražji zaklad. Mati, da bi vedela, kako mi je ob branju tvojih mehkih in skrbečih besedi, pisala bi mi večkrat, vsak teden. Pa ti si me v svojih prvih vrstah napolnila k Njemu, ki naj me čuva ob tvoji odsotnosti. Hvala ti, mati, za pobudo, vedno bolj jo cenim, vedno lepša se mi zdi tvoja želja. Včeraj že si me rešila moreče boli po domu in domačih, ko sem se zatekla k Njemu, naj mi varuje tebe, moje vse in mene samo. Še posebej sem se spomnila tebe, vedoč, da v kratkem praznuješ svoj materinski dan. Združena z Njim ga hočem v duhu praznovati s teboj. Ostani zdrava, mati! Angela K.

Kako je bilo prej pri nas. Po kmetih so uživali črni, težki ajdovi kruh, ponekod je bil ovsenjak reden gost. Na mizo so prihajali žganci, polito z mlekom ali prežganko, za zajutrak je bil navadno močnik, ki je bil za revne hkrati kosilo. Zelje, fižol, krompir, v nedeljah pa včasih domača posušena svinjina, to je bila kmetova redna košta skozi leto. Živelo se je skromno, varčno in zdravo — pri tem je ostajal rod odporen in močan in je zmagoval tudi najhujše težave, ki nekoč niso bile nič manjše od sedaj.

Ženska noša ni nič manj muhasta kot ženske. Nedavno še je v mestih bila moderna moda s svilenimi in izrezljanimi bluzami, dragocenimi in dolgimi krili, našemljenimi klobuki in plašči iz dragega, bogveodkod dobljenega krzna. Ptički in podgane, tigrji in leopardi, krokodili in bele lisice in kaj že vse je moralo služiti ženski norosti. V zadnjem času pa se uveljavlja v ženskem svetu neka preprostost in ženskost. Vedno bolj se moderna žena začena zavedati svojega dostojanstva. Ženski svet išče pota nazaj k nekdanjim nošam, dolgim lasem, naravnim barvi in naravni lepoti. In kar je bilo nekoč neverjetno, meščanke uvajajo nekdanje podeželske noše, kajpada prikrojene, in si v njih vedno bolj ugajajo. In to so s pravico, ker jim resnično dobro pristojajo. — Kako na deželi? Rute in avbe, pisana krila, snežnobeli rokavci, bele nogavice in kar že vse spada k noši „dečle“? Ali naj res mesto uči pozabljene podeželske lepote?

GOSPODARSKI VESTNIK

Srbski kmetje niso nikakor nazadnjaški. V maršičem so lahko vzgled kmetom drugih dežel, tako predvsem v združnem pogledu. V srbskih vaseh se je razširilo predvsem nabavljajno združništvo, kateremu je v pomoč istotako krepko kreditno združništvo. Vseh nabavljajnih zadrug je v Srbiji 1558 in so združene v svojo osrednjo zvezo. Srbskim kmetom se je posrečilo priboriti si vodilno vlogo v jugoslovanskem združništvu. V nabavljajnih zadrugah je skupno učlanjenih 114.648 kmečkih družin, v minulem letu so zadruge nabavile kmetom blaga za 150 milijonov dinarjev (okroglo 18 milijonov šilingov). Zadruge osvobujajo kmeta posrednikov in stiskačev, regulirajo tržne cene ter utrjujejo kmečko življenje v gmotnem in duševnem pogledu. Istotako živahno je kreditno združništvo. Domala vsaka večja vas ima svojo posojilnico in štedionico (hranilnico), ki so rešile že mnogo kmetij pred oderuhi in brezvestneži. Poznavalci srbskih prilik trdijo, da je tamošnje ljudstvo v združnem pogledu nenavadno disciplinirano in delavno in da bo ob sličnem bodočem razvoju kmalu zaslovelo po svojem izrednem smislu za združno delo in po svoji izborni združni organizaciji.

Gnojnica je sijasno gnojilo za sadno drevje. Najboljše je gnojiti drevje z gnojnico v marcu, potem drugič približno tri do štiri tedne po cvetju. Posebno tam, kjer drevje zaostaja v rasti, gnojnica lahko dela čudeže. Dobro je, če se gnojnici prida na vsakih 10 litrov 1 kg superfosfata. Nikakor pa ne svetujemo gnojnice za mlada, ravnokar posejana drevesca.

Združna pisarna javlja: Na prodaj je poljubna količina sena, več tisoč komadov ostrvi, več tisoč komadov škodel (šintnov), več sto kil apna, umetno satovje za čebelne panje, dobro ohranjen vitelj (gepelj) za 100 S, zaboj s 500 komadi „Torfanit-Unterzünder“ po 32 g komad. — Kupuje se 1000 kg slame, 1 mlada kobila. — Na razna vprašanja pisarna nadalje javlja, da je bilo lani na pašo „Gutmanschweig“ na Zgornjih Krčnjah sprejetih 25

mladih konjev. Interesenti naj se obrnejo na naslov: Wittgensteinsche Gutsverwaltung in Höfl bei Silbereg, Kärnten. — Kupci in prodajalci naj se obračajo po naslove na združno pisarno, Klagenfurt, Viktringerring 26.

Celovski trg minulega tedna. Pšenica (100 kg) 41—43, rž 30—32, ječmen 26—28, oves 28—30, ajda 25—29, koruza 25—29, grah (1 kg) 80—1.00, leča 80—1.00, suh fižol 40—60, krompir 16—20, sladko seno 7—8, kisló 4—5, slama 3.5—4.50, zelje 40—60, sirovo maslo 3.20—4.40, prekajena slanina 3.20 do 5.20, sirova slanina 2.60—2.80, svinjska mast 2.80 do 3.00, jajca 8—10, kokoši 2—3, trda drva, kratka 4—5, mehka 3—4 S za k. meter. — Živinski trg: Voli (1 kg žive teže) 75—90, krave 80—1.00, krave za klanje 55—70, telice 80—95, prašiči 1.50—1.65, plemenski 1.80—2.00, konji 800—1000 S.

Vabilo

na

8. redni letni občni zbor

HRANILNICE IN POSOJILNICE V PLIBERKU,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši dne 24. maja 1937 ob 10. uri dopoldne v poslovnih prostorih v Pliberku.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1936.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ne bi bilo zadostno število združnikov zbranih, se vrši isti dan in z istim dnevnim redom v istem prostoru drugi občni zbor, ki bo glasom § 35 združnih pravil sklepal brezpogojno.

K številni udeležbi vabi

42

Načelstvo.

Zahvala.

V globoki žalosti vsled izgube mojega dragega soproga, gospoda

Ferdo Kraiger-ja,

p. d. Žlokarja v Štebnu pri Šmihelu,

izrekam tem potom najprisrčnejšo zahvalo in tisočkratni „Bog plačaj!“ predvsem njegovi prevz. g. pomožnemu škofu dr. Andreju Rohrachnerju, ki je ob priliki tukajšnje vizitacije rajnega obiskal, ga tolažil in dal svoj blagoslov, domačemu č. dekanu Kindlmanu, ki ga je med boleznijo dnevno obiskoval, vodil žalni sprevod in ob grobu izrekel zahvalne besede. Zahvaljujem se dalje č. župniku Poljancu, ki je kot bivši poslanec in tovariš v boju za pravico slovenskega naroda na Koroškem orisal njegovo delovanje za narod in Boga, za spremstvo č. dekanu Vintariju iz Šmihela, kaplanu Pošu, mestnemu župniku Brandstätterju iz Pliberka, župniku Ruprechtu iz Sveč, župniku Sekolu iz Globasnice, župniku Wöflju iz Vogrč, župniku Muriju iz Gorenč. Iskreno zahvalo izrekam končno delegatom osrednjih slovenskih organizacij v Celovcu, zastopniku velikovškega okrajnega glavarstva g. dr. Nedvedu, g. dr. Petku, ki je pokojnega nesebično zdravil, učiteljskemu zboru iz Globasnice in šolarjem, domači požarni bramb. godbi požarne brambe v Šmihelu, domačim in šmihelskim pevcem, ki so tako ganljivo peli na domu žalosti, v cerkvi in ob grobu, številnim darovalcem krasnih vencev in vsem pogrebcem, ki so rajnega v tako ogromnem številu spremljali k zadnjemu počitku in mu izkazali zadnjo čast.

Šteben pri Šmihelu, v aprilu 1937.

Anna Kraiger,
vdova.